

izdavač LOM / Beograd • za izdavača Flavio Rigonat
štampa Caligraph / Beograd • tiraž 500 • Beograd / 2024.

ISBN 978-86-7958-376-5

Rodrigo Rej Rosa

SEVERINA

ROMAN

prevela sa šanskog
Bojana Veselinović

L O M
BEOGRAD/MMXXIV

Naslov originala
Rodrigo Rey Rosa
S E V E R I N A

urednica izdanja / lektor
Asja Rigonat

Za Beatris Zamoru

Koju veću moć ljubav ima od praštanja?

VILIJAM KARLOS VILIJAMS

Asphodel, That Greeny Flower, III knjiga

Zapazio sam je još kada je prvi put ušla i odmah sam posumnjao da krađe, iako tada ništa nije uzela.

U Entretenidi su se ponedjeljkom često održavale pesničke večeri. To je knjižara koju sam nedavno otvorio s grupom prijatelja, takođe zaljubljenika u knjige. Nismo imali pametnijeg posla, a i dojadilo nam je bilo da preskupo plaćamo knjige odabrane zbog drugih i za druge, kao što je to slučaj sa, kako kažu, čudnim stanovnicima provincijskih gradova. (Ovde se zapravo dešavaju mnogo gore stvari, ali ne bih sada o tome.) I eto, da nas to više ne bi mučilo, otvorili smo našu knjižaru.

Tada tek što sam raskinuo sa ženom za koju sam mislio da je ljubav mog života. Iz Kolumbije. Priča u isto vreme jednostavna i nemoguća, gubljenje vremena ili čudesna avantura, u zavisnosti od toga iz kog ugla se posmatra.

Knjižara nije bila velika, ali bilo je mesta, u dnu lokala, da se postave stolovi i stolice za pomenute na-

stupe, koji su oscilirali između pukog čitanja, *performansa* i *burleske*.

Ugledao sam je jedne večeri kada je pljusak poplavio hodnike suterena malenog tržnog centra u koje smo se nalazili, pa se od radnje do radnje moralo ići preko dasaka postavljenih na cementne blokove i reciklirane cigle. Nosila je helanke, duboke čizme bez potpetica, i belu pamučnu bluzu, a kosa joj je bila crna kao gar. Delovala je prilično zrelo. Nije ostala da čuje sve pesme u prozi koje su, bar meni, odlično zvučale, ali znao sam da će se vratiti.

Iz večeri u večer sam je čekao. Zašto sam bio tako siguran da će ponovo doći, pitao sam se. Odgovor mi je izmicao.

Konačno se pojavila sledećeg ponedeljka uveče. Čitanje je već počelo. Stajala je pored zavese koja je prostoriju gde se održavalo pesničko veče delila od ostatka knjižare. Ovog puta je nosila jednodelnu, pamučnu, ne skroz usku haljinu nebeskoplave boje koja joj je sezala do kolena – savršeno zaobljenih, predivno oblikovanih kolena – širok srebrni pojas, crne kožne sandale i tašnicu sa šljokicama. Ostala je do kraja. Otišla je do šanka da popije nešto, razmenila poglede i pozdrave, a onda, pre nego što je krenula, zadivljujućom brzinom u tašnu ubacila dve knjižice iz odeljka s prevodima sa japanskog. Izašla je bez imalo žurbe.

Alarm se nije oglasio; pitao sam se kako joj je to uspelo. Pustio sam je: ponovo sam bio uveren da će se vratiti.

Otišao sam do japanskog odeljka. Zapisao sam naslove ukradenih knjiga u blok s računima, zabeležio datum i tačno vreme. Onda sam prešao do kase i stajao tamo, nagađajući gde je odnela knjige.

Kad sam je sledeći put video, dve-tri nedelje kasnije, poželeo sam joj dobar dan i pitao je da li traži nešto konkretno.

– Da, želim da kupim poklon – bile su prve njene reči koje sam čuo.

– Može li se znati kome?

– Dečku – rekla je; govorila je s akcentom, ali bilo je teško odrediti kojim.

– Vi ćete, onda, bolje znati od mene. Ima novih naslova u odeljku s prevodima s japanskog.

Lice joj se ozarilo.

– Ah – rekla je – Japanci su fascinantni.

– Eno tamo – pokazao sam ka jednom kraju knjižare. – Znate već i sami.

Nije se uzrujala.

– Ali on ih baš i ne voli. Previše su u modi, to je njegovo obrazloženje. Imate li nešto od. . . Čestertona?

Nasmejao sam se. Ispraznog li smeha.

– Ah, tako nešto. Mora da ima nečega. Mislim da je tamo – pokazao sam na suprotni kraj radnje – na najvišoj polici. Pod „če“, Česterton, tako je.

Vratio sam se za kasu i počeo da prelistavam kataloge, da bi se potpuno opustila. Šetkala se među knjigama. Učinilo mi se da sam čuo kad je jedna od njih (jedan tom Galanove¹ verzije *Hiljadu i jedne noći*, kako sam kasnije utvrdio) skliznula na dno njene torbe. Tobože se zakašljala – odoše još dve knjige. Nekoliko minuta kasnije prišla je kasi i rekla:

– Nisam imala sreće. Kupiću mu parfem.

– Dođite ponovo, kad god poželite.

Zadržao sam pogled na njoj. Prošla je pored alarma, koji se ni ovog puta nije oglasio.

Otišao sam do opljačkanog rafa. U blok sam zapisao: *Hiljadu i jedna noć*, prvi, drugi i treći tom. Dodao sam vreme i datum. Rešio sam da je jednog dana pratim kad izađe iz radnje.

Nekoliko dana kasnije dostavljene su nam knjige, među kojima je bila i zbirka minijaturnih izdanja prevoda s ruskog. Bili su to primerci u formatu *in se-*

¹ Antoan Galand (1646-1715), francuski orijentalista i arheolog. *Prev.*

decimo², s gravurama i slovima od zlatnog praha, fino izrađenim, čitkim i savršenim poput brilijanta. Stavio sam ih na policu blizu kase, ali tako da neki budu skriveni od kasirovog pogleda. Oni su bili njoj namenjeni.

Jednog četvrtka, gotovo mesec dana kasnije, odlučio sam da krenem u akciju. Bili smo sami u knjižari, ona je prelistavala knjige, a ja sam motrio na nju. Nisam joj pomenuo novu rusku kolekciju; jedva da sam je pozdravio, onako uzdržano, kad je ušla, i pretvarao sam se da sam zadubljen u neku računovodstvenu dokumentaciju, mnogo više nego što sam zaista bio.

Nije čula kad sam joj prišao. Stajao sam iza nje, toliko blizu da sam mogao da osetim miris njene kose.

– Gde ste ih stavili ovog puta? – rekao sam, a ona poskoči i obrecnu se na mene.

– Molim?! – viknula je. – Kako sam se uplašila! Šta je vama?

Nasmejala se kad je videla moj osmeh.

– Oprostite.

Stavila je ruku na grudi, preko dekoltea.

– Ozbiljno, baš sam se uplašila.

² Format knjige gde je tabak četiri puta savijen i ima 16 listova ili 32 strane. *Prev.*

– Ozbiljno, gde ste ih stavili?

Sad je već izgledala ljutito; između obrva, gustih, tamnih, lepo oblikovanih, urezala joj se brazda. Pomerila me je u stranu i žurno pošla ka vratima. Pružio sam ruku da pritisnem dugme, i zaštitne rešetke se spustiše taman na vreme da je spreče da izađe. Stala je i gurnula gvozdenu rešetku.

– Neverovatno! – rekla je i okrenula se da me pogleda. Iz džepa pantalona izvadila je mobilni telefon i okrenula neki broj. – Ili ćete me pustiti da izađem ili ću tražiti pomoć.

– Smirite se.

Ne skidajući pogled s nje, ugasio sam reflektor koji ju je obasjavao. Bila je prelepa i, onako saterana u ćošak, izgledala je neodoljivo. Osmehnuo sam se.

– Opustite se, opustite.

– Vi ste bolesnik! – povikala je na mene. Pogledala je svoj mobilni. – Zvaću upomoć ako me odmah ne pustite.

Otvoreno sam odmerio njene grudi, njene bokove; ovog puta nije imala torbu. Završila je s biranjem broja i okrenula mi leđa. Bila je savršena.

– Halo! Potrebna mi je pomoć! – rekla je u telefon.

– Gospođice, pod zemljom smo – rekao sam. Nema signala. Ali sa mnom ste bezbedni. Vratite mi knjige koje ste uzeli i možete da idete. Imam i spisak os-

talih koje ste do sada odneli, koje sam vam dopustio da odnesete, ni sâm ne znam zašto.

– Je l'? A zašto bih? Pustite me da izađem! – viknula je, ali ne preglasno.

– Možda ne verujete, ali ovde, tamo i onde – pokazao sam u imaginarne tačke na plafonu – nalaze se video-kamere. Imam dokaze.

– Stvarno?

Primetio sam blag argentinski ili urugvajski akcent, koji je do tada vešto prikrivala.

– Ko bi rekao – osmehnula se. – Izvini. Opraštaš mi?

– O tom potom. Prvo mi vrati knjige.

Ispod pazuha je izvukla dve ruske knjižice, a iz pantalona još jednu. Krajnje nonšalantno, njišući se blago i dražesno ponosito, otišla je da ih vrati na raf odakle ih je uzela.

– Eto – bestidno je rekla.

– A ostale?

– Da ih zaboravimo? – ispipavala je teren.

– Nećemo. Ali recimo da se od sada vode kao lični dug između nas dvoje. Imam poslovne partnere, znaš? – stisnuo sam dugme da podignem rešetke i pustim je da izađe.

Gotovo je istrčala napolje. Pre nego što je nestala na stepenicama stigao sam da je upitam kako se zove.

– Zovi me Ana! – doviknula je.

Rekao sam sebi da će se vratiti. Odjednom sam se osetio veoma usamljeno među svim onim knjigama. Kad bi samo one kamere zaista postojale.

Knjižare su poput vrêla ideja. Knjige su bića koja pulsiraju i žamore, govorio je jedan od mojih poslovnih partnera, ujedno i pesnik, pametan tip (mada ne toliko koliko je mislio) i prilično simpatičan. U tome je donekle bilo istine, pa su tamo, na polici do kase, tri ruske knjižice, pulsirajući i žamoreći, danima čuvale uspomenu na nju, koja nije ponovo došla. Tih dana se svašta izdešavalo, odnosno, da budem precizniji, čuo sam da se svašta izdešavalo (učestali su linčevi u naseljima u unutrašnjosti, u susednoj državi došlo je do državnog udara, kokain je stekao prevlast na svetskom tržištu kontrolisanih supstanci, na Marsu je pronađena stajaća voda, a Pluton je zauvek izgubio status planete), jer se moj život u to vreme svodio na knjige i zato što sam postao pripadnik jedne melanholične sorte: knjižara s ambicijom da postanu pisci.

Svakojaki ljudi su nam dolazili u knjižaru. Knjige su kupovali pesnici, advokati, gospođe s telohraniteljima, a i one bez njih, (ekonomski) uspešni ljudi i gubitnici (u svakom mogućem smislu). Usluživali smo

ih ljubazno i strpljivo. Ponekad bi kupili knjigu-dve. U suštini su ljudi koji se bave krađom knjiga, zahvaljujući inovacijama u sistemima obezbeđenja, veoma retki. Po onome što sam ja imao prilike da vidim, više od polovine čine žene ili pisci s rancem ili torbom.

U knjižari sam radio samo ponedeljkom, sredom i četvrtkom; ostalih dana sam pisao (ili maštao o tome da pišem) i posvećivao se čitanju.

Sledeći put sam je video na ulici. Nosila je farmerke, kratki *huipil*³, bele patike, kosu vezanu u punđu i naočare za sunce. Kako to već biva kad nenadano ugledamo nekog ko nam se sviđa, srce je počelo da mi bije i osetio sam leptiriće u stomaku. Ubrzao sam hod ne bih li je stigao, i stao pored nje dok je čekala zeleno svetlo na raskrsnici – na raskrsnici Trinaeste i Avenije Reforme.

– Zdravo. Konačno sam te sreo.

Pogledala me, s osmehom.

– Ah, to si ti.

– Šetaš?

– Aha.

Upalilo se zeleno. Prešli smo ulicu.

– Smem li malo da ti pravim društvo?

³ Indijanska bluza bez rukava. *Prev.*

– Ako hoćeš.

Neko vreme smo ćutke koračali. Brzo je hodala.

– Da te pitam nešto?

Pogledala me krajičkom oka, pomalo sumnjičavo.

– Probaj.

– Šta radiš s knjigama?

– Slušaj – rekla je – zahvalna sam ti na tome što mi nisi pravio probleme pre neki dan, ali to je nešto vrlo lično. Radije bih da ne odgovorim.

Nastavili smo da hodamo u tišini.

– Dobro. Ali sad me još više kopka.

S njene strane nije bilo nikakve reakcije.

– Ideš li na neko konkretno mesto?

– Ne – kazala je kad smo ušli u Sedmu aveniju. – Prosto mi se šeta.

I dalje smo hodali.

Jutro je bilo sveže; u toku noći je padala kiša, pa su asfalt i travnjaci još uvek bili vlažni. Činilo mi se da na drveću ima više kiskala nego inače.

– Kakvu buku prave ove ptice – rekla je.

– Sad im je sezona. Pare se.

Pogledala me, rekao bih s odobravanjem zbog pokazanog ornitološkog znanja.

– Zanimaju te ptice?

– Mene skoro sve zanima.

Nervozno je klimnula glavom.

– Živiš sama?

– Da. U stvari ne. Živim sa ocem.

To nisam očekivao. Prešli smo još nekoliko koraka u tišini.

– Koliko godina ima tvoj otac?

Na licu joj se pojavio osmeh koji je odavao umor.

– Mnogo, baš mnogo.

– Osamdeset?

– Uvek toliko zapitkuješ? – uzvratila je.

– Pa i ne baš. Živiš u blizini?

– Hoćeš li da prestaneš?

– Izvini. Neću više ništa da pitam.

Malo kasnije:

– Neće ti smetati da i dalje šetam s tobom?

– Ne, ne. Nimalo – pomirljivo je rekla.

Već smo bili u Petoj. Skrenuli smo levo, pa opet levo.

– Zašto mi praviš društvo?

Bez razmišljanja sam odgovorio.

– Sviđaš mi se.

– Tako sam i mislila. Nisi prvi, znaš?

Zaustavili smo se kod plavih metalnih vrata s malom pločicom na kojoj je pisalo: Pansion Karlos.